

Architektúra SSR Laravel – úvod

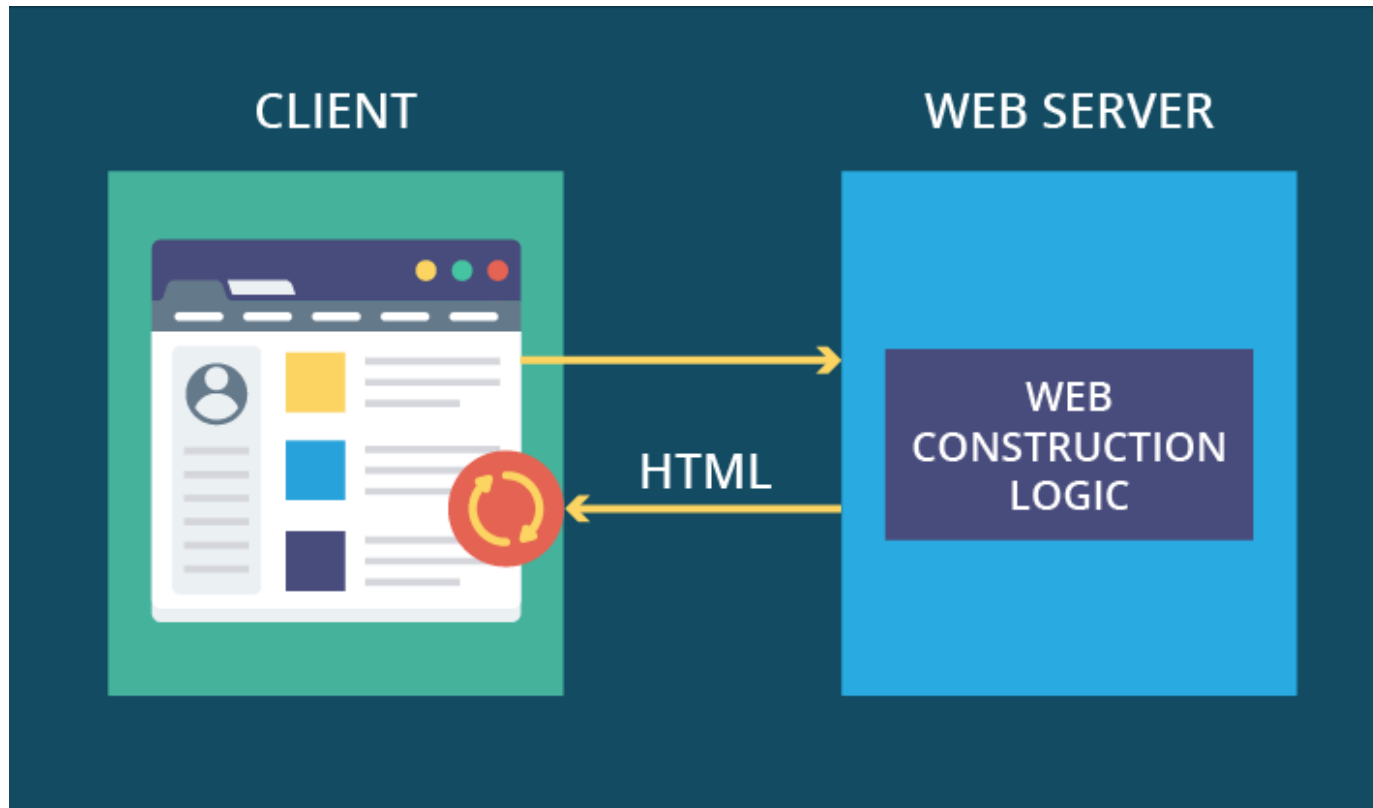
kurz Webové technológie
Eduard Kuric

Architektúry web aplikácií

- **tri základné architektúry web aplikácií**
- **zostavenie/generovanie stránok na strane servera**
 - angl. Server-Side Rendering (server-side HTML)
- dynamicky načítavané vybrané fragmenty/oblasti stránok cez JavaScript
 - angl. JS widgets
- **zostavenie/generovanie stránok na strane klienta**
 - angl. client-side rendering, tiež Single Page Application

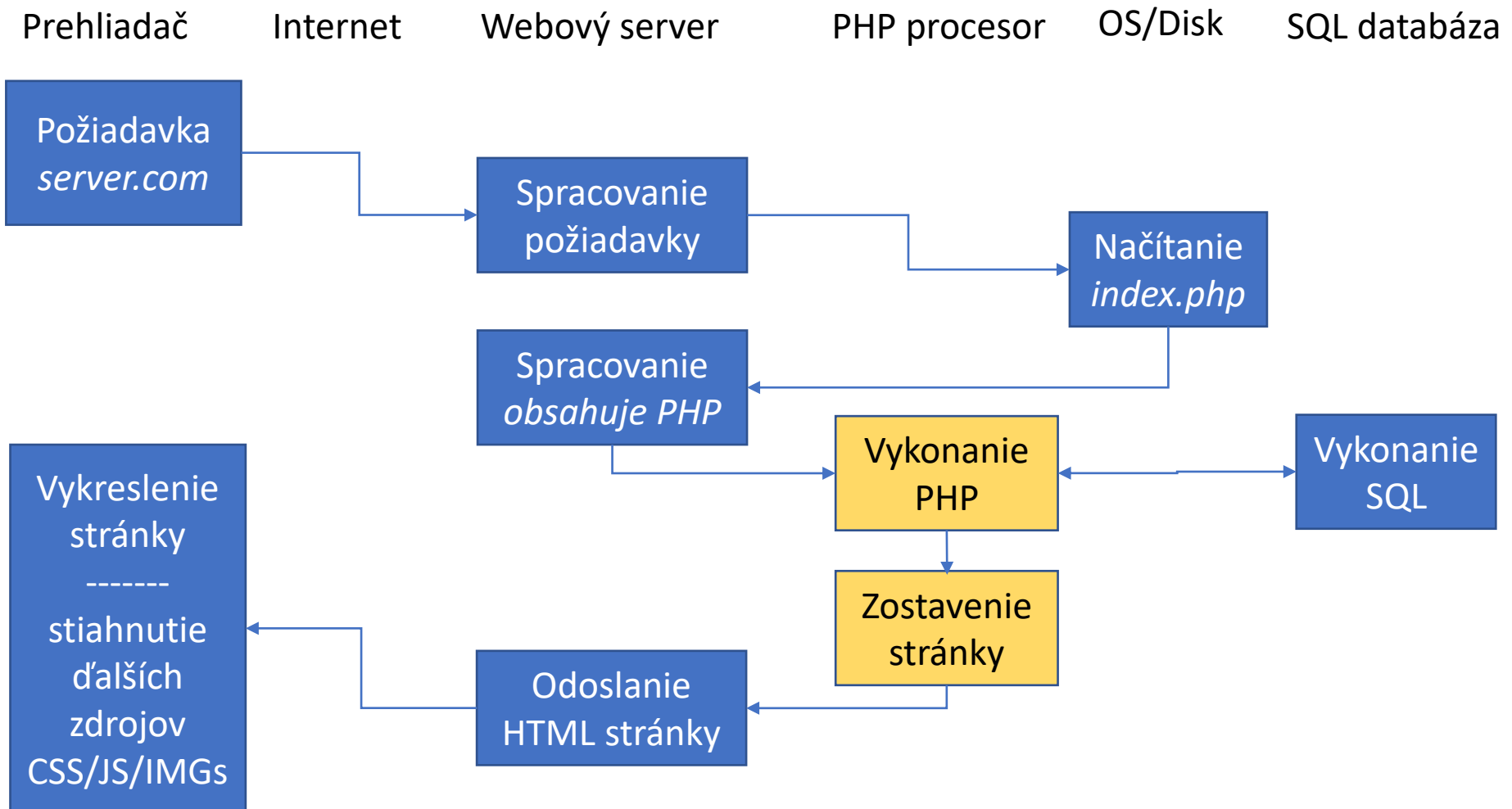
Server-side rendering

- **server generuje HTML stránky a posíla klientovi**

Dynamické stránky

klient/server požiadavka/odpoveď

HTTP /RFC 2616

- **H**ypertext **T**ransfer **P**rotocol
- **i**nternetový **p**rotokol na výmenu **h**ypertextových **d**okumentov (HTML)
- rozšírenie MIME (**M**ultipurpose **I**nternet **M**ail **E**xtensions) umožňuje prenášať akýkoľvek súbor
- implicitný port 80, https 443
- **používa URL** (Uniform Resource Locator) - jednoznačné umiestnenie zdroja

Zostavenie na strane servera

- najstaršia architektúra, zostavenie prebieha na výkonných serveroch
- na strane servera je veľká variabilita technológií/jazykov
- **plus:** bezpečnosť - biznis logika aplikácie je na serveri, vhodné aj z pohľadu „ochrany“ kódu pred neoprávneným použitím 3. stranou
- **mínus:** medzi klientom a serverom sa posiela množstvo dát, (ktoré sme už predtým prijali)

Vystačíme si s JavaScriptom?

- biznis logika bola a je bežne napísaná v
 - [PHP](#)
 - Ruby
 - Python
 - Perl
- dnes už môže byť napísaná v JavaScripte
 - [Node.js](#), nadstavby (rámce) [Express](#), [Meteor](#), [Adonis](#), [Sails](#)
- **Prečo PHP?**

PHP generuje 80% Webu

- [najpopulárnejší jazyk na strane servera](#)
- Facebook, Wikipedia, Flickr, Wordpress, Aliexpress sú v PHP
- Keby sa dnes vyvíjali, použili by PHP?
- Udrží si PHP tieto čísla?

Laravel

- [najpopulárnejší PHP rámec](#)
- významne **zjednodušuje vývoj**, netreba rutinné veci znovu programovať
 - autentifikáciu
 - prácu s DB cez objektovo-relačné mapovanie
 - caching
 - ...
- MVC architektúra: Model-View-Controller
 - oddelený dátový model, rozhranie, a riadiaca/biznis logika

Základné požiadavky

- PHP \geq 7.3 // php.ini
- BCMath PHP Extension
- Ctype PHP Extension
- Fileinfo PHP Extension
- JSON PHP Extension
- Mbstring PHP Extension
- OpenSSL PHP Extension
- PDO PHP Extension
- Tokenizer PHP Extension
- XML PHP Extension

<https://laravel.com/docs/8.x/installation#server-requirements>

Webový server

- [Windows: WAMP server](#)
 - Apache server
 - PHP
 - MySQL DB (phpMyAdmin)
- Linux: LAMP
 - <https://howtoubuntu.org/how-to-install-lamp-on-ubuntu>

Laravel built-in server: `php artisan serve`

Composer – inštalácia

- je **nástroj na správu knižníc** a iných závislostí (dependency manager) pre PHP
- znovupoužitie existujúcich riešení
- jednoduchá aktualizácia použitých závislostí
- <https://getcomposer.org/>
- <https://getcomposer.org/download/>
- <https://getcomposer.org/doc/>

Composer – príklad závislosti

- napr. potreba párovať XML dokument
 - nie je potrebné opätovne vymýšľať koleso
 - <https://github.com/orchestral/parser>
 - v projekte spustíte
 - `composer require "orchestra/parser=~3.0"`
 - composer stiahne knižnicu, doplní konf. súbor o závislosť
 - aparát knižnice je v projekte plne k dispozícii
- súčasťou projektu sú composer súbory:
 - `composer.json` - obsahuje použité závislosti
 - `composer.lock` – obsahuje verzie použitých závislostí, ktoré majú byť v projekte použité
- na stránkach knižníc je spravidla postup inštalácie cez composer

Inštalácia Laravel aplikácie

- **Laravel nainštalujeme cez composer**
 - spustite CLI
 - nastavte sa do priečinka, v ktorom bude priečinok aplikácie (napr. koreňový priečinok servera)
priečinok aplikácie nevytvárajte, vytvorí composer

```
composer create-project --prefer-dist  
laravel/laravel myapp
```

- `myapp` – názov priečinka, v ktorom composer vytvorí základnú štruktúru a súbory pre Laravel aplikáciu

Spustenie zabudovaného servera

- na spustenie aplikácie je možné použiť zabudovaný webový server
 - cez CLI sa nastavte sa do priečinka aplikácie
 - spustite `php artisan serve`
- výstup príkazu by mal vyzeráť podobne:
Laravel development server started:
<http://127.0.0.1:8000>
- po zadaní URL v prehliadači:
<http://127.0.0.1:8000>
 - by sa mala zobrazíť úvodná stránka základnej Laravel aplikácie

Štruktúra aplikácie

- `app` - hlavný kód aplikácie, aplikačná logika
- `bootstrap` – obsahuje `app.php`, ktorý zavádza (angl. bootstraps) aplikačný rámec (nemá nič s [týmto bootstrapom](#))
- `config` – konfiguračné súbory
- `public` – obrázky, css, javascripty
- `resources` – views - prezentačná vrstva
- `routes` – nastavenie smerovania požiadaviek
- `storage` – kompilované šablóny, cookies, sessions
- `tests` – jednotkové testy
- `vendor` – kód laravelu + závislostí

Routing - smerovanie

- aparát, ktorý **zabezpečuje mapovanie požiadaviek** (requests) na **konkrétnu aplikačnú logiku** (controller)
- definujú sa v `/routes`

REST architektúra (API)

- Representational State Transfer
 - architektúra, umožňuje prístupovať k údajom na určitom mieste (endpoint) pomocou štandardných metód HTTP
 - jednotný a jednoduchý prístup k zdrojom
 - dáta, stavy aplikácie
 - všetky zdroje majú vlastný identifikátor URI
 - definuje 4 základné metódy na prístup ku zdrojom, známe ako CRUD
 - Create – vytvorenie údajov POST (HTTP)
 - Retrieve – získanie údajov GET (HTTP)
 - Update – zmena údajov PUT (HTTP)
 - Delete – vymazanie údajov DELETE (HTTP)

<https://developer.twitter.com/en/docs/accounts-and-users/create-manage-lists/overview>

Retrieve - GET požiadavka HTTP

- **na získanie dát** (zdroja - dokumentu...)
- používa URL, odovzdáva parametre
- má limitovanú dĺžku
- môže byť cachovaná, uložená v histórii prehliadača
- **nikdy by nemala byť použitá na prenos citlivých údajov**

Create - POST požiadavka HTTP

- **na posielanie/vytváranie dát**
- „nemá“ obmedzenie na dĺžku dát
- dáta nie sú cachované, nezostávajú v histórii prehliadača
- parametre z URL sa odosielajú v tele správy

Delete - DELETE požiadavka HTTP

- volanie je podobné ako pri metóde GET
 - v praxi je problematické vyvolať metódu DELETE
 - HTML formuláre sú obmedzené iba na metódy GET a POST
 - alt.: metóda POST so skrytým parametrom, ktorý indikuje, že ide o metódu DELETE
- ```
<input name="_method" type="hidden" value="DELETE">
```

# Update – PUT požiadavka HTTP

- volanie je podobné ako pri metóde POST,  
**ale voláme konkrétnu URI - konkrétneho zdroja,  
ktorý chceme zmeniť**
- v praxi je problematické vyvolať metódu PUT
  - HTML formuláre sú obmedzené iba na metódy GET a POST
  - alt.: metóda POST so skrytým parametrom, ktorý indikuje, že ide o metódu PUT

```
<input name="_method" type="hidden" value="PUT">
```

REST zhrnutie

- spolu s formátom JSON je štandardom pre API webových služieb
  - významne sa nelíši od štandardného volania a získavanie dát prostredníctvom HTTP protokolu - zovšeobecňuje
  - umožňuje CRUD operácie prostredníctvom štandardných HTTP požiadaviek
- moderné rámce SSR pomáhajú vytvárať REST API
- bezstavové

Controller – aplikačná logika

- na základe požiadavky vykonáva špecifickú aplikačnú/biznis logiku
  - komunikuje s modelmi (databázou)
  - spracováva/transformuje údaje, realizuje výpočty
  - generuje rozhranie (HTML)
  - výsledok vracia prehliadaču
- sú uložené v `/app/Http/Controllers`

View – rozhranie

- oddeluje prezentačnú logiku od aplikačnej
- môže obsahovať HTML celej stránky, alebo nejakej jej časti
- medzi HTML sú PHP bloky, v ktorých controller dopĺňa údaje
- sú uložené v `resources/views`

Prvý controller

- `php artisan make:controller UserController --resource`
  - `app/Http/Controllers/UserController.php`
- `do routes/web.php pridáme:`
  - `Route::resource('users', 'UserController');`

Prvý controller /2 CRUD

- `Route::resource('users', 'UserController');`

<i>HTTP metóda</i>	<i>URL</i>	<i>Akcia</i>
• GET	<code>/users</code>	index
• GET	<code>/users/create</code>	create
• POST	<code>/users</code>	store
• GET	<code>/users/{user}</code>	show
• GET	<code>/users/{user}/edit</code>	edit
• PUT/PATCH	<code>/users/{user}</code>	update
• DELETE	<code>/users/{user}</code>	destroy

Routing – Controller – View

- ručne vytvoríme view

`resources/views/users/index.blade.php`

- vložíme obsah:

```
<!DOCTYPE html>
```

```
<html lang="en">
```

```
<head>
```

```
 <meta charset="utf-8">
```

```
 <title>Users Index</title>
```

```
</head>
```

```
<body><h1>Users Index</h1></body>
```

```
</html>
```

Routing – Controller – View /3

- do UserController v metóde index vložíme:

```
return view('users.index');
```

- cez CLI spustíme

```
php artisan serve
```

- v prehliadači zadáme

```
http://127.0.0.1:8000/users
```

Profil konkrétného používateľa

`http://127.0.0.1:/8000/users/2`

- v `UserController` použijeme metódu:

```
public function show($id)
{
 return view('users.profile', ['id' => $id]);
}
```

Profil konkrétného používateľa /2

- **vytvoríme view** `users/profile.blade.php`:

```
<!DOCTYPE html>
```

```
<html lang="en">
```

```
<head>
```

```
 <meta charset="utf-8">
```

```
 <title>User profile</title>
```

```
</head>
```

```
<body><h1>Hello, user {{ $id }}</h1></body>
```

```
</html>
```

Model

- tabuľka v datábaze má zodpovedajúci model
  - triedu v Laravel projekte
- sú uložené v `app/`

Pripojenie na databázu

- **v** / `.env` súbore nastavme pripojenie na našu DB

`DB_CONNECTION=pgsql`

`DB_HOST=127.0.0.1`

`DB_PORT=5432`

`DB_DATABASE=wtech`

`DB_USERNAME=ekoku`

`DB_PASSWORD=123456`

Pripojenie na databázu

- v `config/database.php` nastavíme pripojenie na databázu pre `pgsql`:

```
'database' => env('DB_DATABASE', 'wtech'),
'username' => env('DB_USERNAME', 'ekoku'),
'password' => env('DB_PASSWORD', '123456'),
```

- nezabudnime v `php.ini` odkomentovať `extension`
- `extension=php_pgsql.dll`
- `extension=php_pdo_pgsql.dll`

Vytvorenie tabuľky users

```
CREATE TABLE "users"
(
 id bigserial NOT NULL,
 name char varying(512) NOT NULL,
 email text NOT NULL UNIQUE,
 password char varying(128) NOT NULL,
 CONSTRAINT users_pkey PRIMARY KEY (id)
)
```

Vloženie záznamov do tabuľky

```
INSERT INTO users (name, email,
password) values ('Eduard Kuric',
'eduard.kuric@stuba.sk',
md5('123456'));
```

```
INSERT INTO users (name, email,
password) values ('Róbert Moro',
'robert.moro@stuba.sk',
md5('123456'));
```

Vytvorenie modelu User

- v app už existuje súbor `User.php`
  - ten zatiaľ premenujeme na `-User.php`

- cez CLI:

```
php artisan make:model User
```

- v app sa vytvorí nový súbor `User.php`

Zmeny v UserController

- **pod namespace pridáme**

```
use App\User;
```

- **obsah metódy index pozmeníme na:**

```
$usersList = User::all();
return view('users.index')->with('usersList',
$usersList);
```

Zmeny vo view users/index

```
<table>
 <tr><th>ID</th><th>Meno</th><th>Email</th></tr>
 @foreach($usersList as $user)
 <tr>
 <td>{{ $user->id }}</td>
 <td>{{ $user->name }}</td>
 <td>{{ $user->email }}</td>
 </tr>
 @endforeach
</table>
```

Zmeny v UserController /2

- **obsah metódy show** pozmeníme na:

```
$user = User::find($id);
return view('users.profile')->with('user',
$user);
```


Zmeny vo view users/profile

```
<h1>Hello, {{ $user->name }}</h1>
```

```
<p>Your email is: {{ $user->email }}</p>
```

Vytvorenie prihlasovania na 2 riadky!

- zmažeme v DB pismi vytvorenú tabuľku users

- v CLI spustíme

```
php artisan make:auth
```

```
php artisan migrate
```

- vyskúšajme

<http://127.0.0.1:8000/register>

<http://127.0.0.1:8000/login>

Laravel naming conventions

- názov controllera - jednotné číslo
  - `UserController`, nie `UsersController`
- route - množné číslo
  - `users/26`
- view – množné číslo
  - `users.index`; `users.profile`
- názov tabuľky v DB – množné číslo
  - `users`
- názov zodpovedajúceho modelu – jednotné číslo
  - `User`
- <https://github.com/alexeymezenin/laravel-best-practices#follow-laravel-naming-conventions>

Stavové kódy HTTP

- súčasť hlavičky odpovede zo serveru na požiadavku
- upresňuje, ako bola odpoveď spracovaná
- **1xx** Informational responses (informačné)
- **2xx** Success (úspech)
- **3xx** Redirect (presmerovanie)
- **4xx** Client error (404 not found)
- **5xx** Server error (500 Internal Server Error)